

Broj: 03-45.1-18-582-1/19
Istočno Sarajevo, 3.5.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02 i 102/09), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 45. sjednici BAS/TC 16, održanoj 11.4.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN BAS/TC 16 *Mašinski elementi*

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 16, *Mašinski elementi* (u daljnjem tekstu: BAS/TC 16) obuhvata standardizaciju u oblasti navoja s tehničkim uvjetima (uključujući tolerancije navoja), mašinskih elemenata za spajanje (dimenzije, tolerancije, mehaničke i funkcionalne osobine), cijevi od sivog liva, fleksibilnih cijevi, metalnih fittinga i cijevnih oslonaca, prirubnica, industrijskih cijevi, elastomernih brtvi, konstrukcijskih ležajeva, kotrljajućih ležajeva, vratila za mašine i pomoćnu opremu, zupčanika i opruga.

BAS/TC 16 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

- CEN/SS 103, *Tolerancija i nalijeganja*;
- CEN/TC 74, *Prirubnice i njihovi spojevi*
- CEN/TC 167, *Konstrukcijski ležajevi*
- CEN/TC 185, *Elementi za spajanje*
- CEN/TC 203, *Cijevi od livenog željeza, cijevni priključci i njihovi spojevi*
- CEN/TC 208, *Zaptivači od elastomjera za spojeve u cjevovodima*
- CEN/TC 267, *Industrijske cijevi i cjevovodi*
- CEN/TC 342, *Metalna crijeva, sklopiva crijeva, mijehovi i kompezatori*
- CEN/TC 407, *Cilindrične spiralne opruge izrađene od okrugle žice i trake – Proračun i projektovanje*
- ISO/TC 1, *Vijci*
- ISO/TC 2, *Elementi za spajanje*
- ISO/TC 4, *Kotrljajni ležajevi*
- ISO/TC 5, *Metalne cijevi i cijevni priključci*
- ISO/TC 14, *Vratila za mašine i pomoćna oprema*
- ISO/TC 60, *Zupčanici*
- ISO/TC 227, *Opruge*.

BAS/TC 16 je formiran Rješenjem direktora Zavoda za standarde, mjeriteljstvo i patente Bosne i Hercegovine o formiranju Tehničkog komiteta br. IP-4156/00-02BJ od 16.8.2000. godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 16 br. 03-45.1-18-580-1/19 od 30.4.2019. godine.

Tehnički komitet BAS/TC 16 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
- usklađivanja planova rada WG-a;
- pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
- razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
- pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
- saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Također, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 16 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 16 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Općenito

U kontekstu namjera da se Bosna i Hercegovina što prije integrira u Evropsku uniju, u toku je proces usklađivanja zakonodavstva u BiH sa evropskim, koje se vrši putem preuzimanja evropskih standarda i direktiva Novog pristupa EU. Na osnovu tog procesa, tehnički komiteti Instituta vrše usklađivanje bosanskohercegovačkih standarda sa evropskim, i to usvajanjem evropskih standarda kao BAS. Osim toga, prilikom preuzimanja evropskih kao bosanskohercegovačkih standarda moraju se povući svi nacionalni standardi za iste predmete standardizacije koji su u suprotnosti sa evropskim. Po tom principu i Tehnički komitet BAS/TC 16 vrši preuzimanje evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u bosanskohercegovačku standardizaciju.

Zainteresirane strane u oblasti rada ovog tehničkog komiteta su: relevantna entitetska ministarstva, univerziteti, projekantske firme, mala i srednja preduzeća. Bosanskohercegovačke standarde koje donosi BAS/TC 16 široko primjenjuju proizvođači mašinskih elementa, projektanti, instituti, tijela državne uprave i dr.

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Procjena korištenja standarda koji su obuhvaćeni predmetom i područjem rada BAS/TC 16 je kompleksna. Standardi i tehničke specifikacije proizvoda su neophodni za utvrđivanje specifikacija bilo kog proizvoda u svakoj disciplini koje obuhvataju mašinski elementi (vijci, opruge, ležajevi, zupčanici). Tehničko osoblje koje se bavi projektiranjem, proizvodnjom, izradom ili verifikacijom su direktni korisnici ovih standarda. Ovi standardi su također od važnosti i u obrazovnom sistemu.

2.3 Zahtjevi tržišta

Standardi iz područja rada BAS/TC 16 koriste se u poslovnom okruženju Bosne i Hercegovine. Ovi standardi su osnov za proizvodne i komercijalne poslove. Pošto su standardi iz područja rada BAS/TC 16 u relativno širokoj upotrebi, neophodno je njihovo redovno inoviranje.

Sukcesivni razvoj novih tehnologija ili poboljšanja već postojećih proizvoda zahtijevaju dodatno i kontinuirano praćenje tržišta u cilju ponude odgovarajućih najnovijih standarda.

2.4 Aspekti zaštite okoline

Dokumenti koje donosi BAS/TC 16 eksplicitno se ne bave takvim aspektima kao što su okolinski aspekti. Evidentna je potrošnja resursa, u prvom redu električne energije, vode i plina, pa proizvođači mašinski elemenata (vijaka, opruga, ležajeva, zučanika) moraju preduzimati odgovarajuće mjere za njihovu racionalnu potrošnju i smanjenje, u čemu im je od pomoći učešće u radu BAS/TC 16. Na taj način oni će se upoznati sa najnovijim tehničkim zahtjevima za proizvode, a na posredan način i sa najnovijim proizvodnom opremom koje štede energiju, manje zagađuju okolinu i mnogo su produktivnije od onih koje oni trenutno koriste. Tamo gdje postoji otpad (papir, metalni otpad, otpadno ulje i drugi otpadni materijal), mora se voditi računa o njegovom adekvatnom skladištenju i upravljanju njime u skladu sa važećim zakonskim propisima.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 16

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 16 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se osigurava efikasan način za provjeru ispunjenosti uvjeta utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
- zaštita potrošača;
- uklanjanje prepreka u trgovini;
- predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresirane strane

Sve zainteresirane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uvjetima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresirane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresiranih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

- Usvajanje standarda iz oblasti navoja s tehničkim uvjetima (uključujući tolerancije navoja), mašinskih elemenata za spajanje (dimenzije, tolerancije, mehaničke i funkcionalne osobine),
- cijevi od sivog lima, fleksibilnih cijevi, metalnih fittinga i cijevnih oslonaca, prirubnica, industrijskih cijevi, elastomjernih brtvi, konstrukcijskih ležajeva, kotrljajućih ležajeva, vratila za strojeve i pomoćnu opremu, zupčanika i opruga, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;

-
- Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
 - Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
 - Primjena osnovnih principa standardizacije;
 - Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
 - Odgovor na zahtjeve zainteresiranih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 16 zasniva se na definiranju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresiranih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 16;
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 16, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresirane strane koje koriste ove standarde;
- Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
- Informiranje članova BAS/TC 16 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresiranost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i prijedloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prijevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresiranih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 16;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 16 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 16 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prijevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 16 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 16 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;

-
- osiguravanje usklađenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
 - učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
 - druge aktivnosti koje predloži Vijeće za standardizaciju BiH;
 - druge aktivnosti na prijedlog zainteresiranih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 16,
2. a/a.

DIREKTOR

.....
Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a